PÁD SEVERNÍ ŘÍŠE

Původ materiálu
Kejřová Eva
Pořadí v lekci
24

VSTUPNÍ VERŠ

Žalm 80,15 — Bože zástupů, navrať se, shlédni z nebe, popatř, ujmi se té révy, kmene, který pravice tvá zasadila, letorostu, jejž sis vypěstoval.

LITURGICKÉ ČTENÍ

Iz 5,1-7

KATECHETICKÉ POZNÁMKY

1. KLÍČOVÉ POJMY, DOBOVÉ A TEXTOVÉ SOUVISLOSTI

- **prorokův důraz na právo a spravedlnost** (Iz 5,7) – patří neoddělitelně k celku biblické zvěsti. Nejde jen o výjimečný rys prorocké zbožnosti nebo Izajášova poselství. Tento důraz se stal příznačnou součástí dalších biblických žánrů ve Staré i Nové smlouvě. Že Hospodin je garantem práva, vyznává např. Ž 99,4. Ježíš učedníkům připomíná, že jejich spravedlnost má být větší než spravedlnost zákoníků. Život víry biblických svědků není orientován jen na vnitřní proměnu a vlastní náboženské zkušenosti, ale zahrnuje i zájem o bližního a cizince, vdovu a sirotka. Prorok nemluví o bohatém duchovním životě nebo péči o duši, ale o bázni a setkání s Hospodinem (Iz 6,1n). Přijímá odpuštění, očištění a uschopnění ke službě – přestává být překážkou Boží spravedlnosti. Právo a spravedlnost s životem víry úzce souvisí. Věřící svou věrností Boží smlouvě stvrzuje, že znevýhodnění a utištění se dovolají práva, najdou své zastánce.

- **obraz vinice** – víno a chléb jsou symboly pokoje a blahobytu. Ale dříve než vinař může posedět pod vinným kmenem a užít jeho plodů, musí na vinici tvrdě pracovat. Když tedy proroci přirovnávají Izrael k vinici, odvolávají se na zkušenosti důvěrně známé. Na prorokovu otázku z v. 4, jak to, že vinice zklamala očekávání vinaře, napadla posluchače odpověď téměř samozřejmě. Teprve potom, co sami určili, kdo působí potíže, je prorok zaskočil vysvětlením, že onou vinicí jsou oni sami, dům izraelský. Podobně postupoval Nátan, když králi Davidovi

vyprávěl historku s ovečkou (2 Sam 12,1-5).

- **adresáti písničky** – obyvatel Jeruzaléma a muži judští – představují „elitu“ Božího lidu, Ty, kdo určují směr duchovního i společenského života a svými rozhodnutími i činy ovlivňují právní prostředí a kvalitu života všech. Tváří v tvář prorokově otázce zjišťují, že nejsou nedotknutelná „vrchnost“, ale leží na nich odpovědnost za duchovní – a tím pádem i společenskou krizi. V podobné poloze užije motivů z Izajášovy písničky Ježíš, který kritiku zahrotí na elitu jeho doby – velekněze, zákoníky a starší (viz Mk 11,27; 12,1.12)

- **průběh zániku severního království –** je popsán poměrně stručně (2 Kr 17, 1-6). Nese typické rysy nakládání asyrské velmoci s okolními státy – demonstrace síly – uvalení vazalské závislosti a zpoplatnění malého souseda – pokus vazala o vymanění ze závislosti spoluprací s druhou velmocí – konečná likvidace (podrobněji jsou asyrské způsoby popsány v následující úloze). Podobně za Babyloňanů skončí i Judsko. Biblický pisatel však nehořekuje nad dějinným „spiknutím velkých proti malým“ (i když proroci se kriticky vyjadřovali i na adresu velmocí). Nebudí sebelítost, ale vede k pokání. Zánik samostatné existence interpretuje jako důsledek trvalého odpadnutí od smlouvy.

Proto mnohem více místa (17,7-23) věnuje kritice celého Izraele.

- **perspektiva smlouvy** – sebekritický pohled vyrůstá z půdorysu deuteronomistického důrazu na smlouvu. Protože Izraelci porušovali věrnost Hospodinu, především modloslužbou, došlo k tomu, před čím Mojžíšovy řeči v Dt varují (srv. např. Dt 28). Pád Samaří je vposledu viděn jako důsledek porušení smlouvy, která nepřestala uprostřed všech dějinných peripetií platit, kterou připomínali proroci a žalmisté (2 Kr 17,15). Oddíl 2Kr 17,7- 33 je typická ukázka této tzv. deuteronomistické redakce. Pro čtenáře a vypravěče tohoto oddílu je důležité mít na paměti, že nebyl psán jako náboženský posudek zvenku, ale jako kající text, který chce varovat i formovat příští generace: tudy cesta nevede, my jsme tomu nevěřili, vy se tomu vyhněte, dokud je čas.

Podrobně se tématu smlouvy věnuje i poznámka v úloze 26 – 2 Kr 22.

- **báli se bohů jiných (17,7)** tj. důvěřovali jiným bohům a nebáli se Hospodina. Modloslužba nebyla důsledek naivity nebo náhlého zhloupnutí. Naše hodnocení modloslužby je ovlivněno prorockou kritikou, která poukazuje na nefunkčnost a směšnost modloslužby (Elijáš aj.). Nejedná se o ctění figurek, ale o úctu k transcendentním božstvům a příklon k životnímu stylu zaslibujícímu úspěch a prosperitu. Kdežto věrnost Boží smlouvě (v. 15) s sebou nese nejen jinou bohoslužbu, ale také jiný životní styl. Věrnost Boží smlouvě vede věřící k rozpoznání tísně bezmocných a k účinné pomoci (např. Boazova pomoc Rút).

- **Izrael a Juda** – Severní království bylo sice vyvráceno dříve, to však neznamená, že Juda by byl bez chyby (vv. 18-20). Obyvatelé Jihu nemají právo se nad Samařany povyšovat.

Vypravěč popisuje události ze severního a jižního Izraele jako do sebe zapadající ozubená kolečka (v x-tém roce vlády izraelského / judského krále X se stal judským / izraelským králem Y). I když se země rozpadla, vypravěč se drží jednotné koncepce dějin, nad kterými platí Hospodinova smlouva. Takzvaná hmatatelná realita (například rozpad Československa) není vždycky tím nejdůležitějším.

- **stěhování národů** – nejen vyhnanství Izraele, ale i přestěhování cizích národů na jejich území je něčím bytostně nesprávným. I oni přece mají svou totožnost, autor 2 Kr je všechny pečlivě jmenuje. Všechny totalitní režimy zacházejí s jednotlivci i národy jako s bezduchými věcmi. – Izrael se ovšem odcizil sám sobě a Hospodinu již před vyhnanstvím, nejde o Boží pomstu.

- **Izrael a cizí přesídlenci** – když už ale pohané bydlí na území Izraele, měli by uctívat Hospodina. Přestože s nimi Hospodin smlouvu neuzavřel, nutí je k tomu, aby respektovali řád země, do níž se přistěhovali. Jestliže povolaný lid smlouvu nedodržuje, mohou ji začít dodržovat druzí (Bůh si může z kamení vzbudit syny Abrahamovy, L 3,7). Bůh však vyžaduje výlučnou oddanost, nikoli polovičatost. Kvůli ní se podle autora této zvěsti nestal z těchto přesídlenců Boží lid.

2. ÚSKALÍ TEXTU

- *Odstraním její ohrazení a přijde vniveč* (Iz 5,5). Není to sám Hospodin, kdo ničí svou vinici. Asyrské zajetí není Boží mstou, ale důsledkem lidské nevěry Boží smlouvě. Projevuje se zde spíše „Boží bezmoc“. Hospodin nenutí Izrael k věrnosti násilnými prostředky. Věrnost očekává, ale nenutí k ní. Podobné slovo zaslechnou „pachatelé nepravosti“ (Mt 7, 23, Žilkův překlad) z úst Ježíšových – budou také bez jeho ochrany.

- nároku kajícího textu sotva dnes sami od sebe rozumíme. Těžiště dnešního náboženského postoje je často v jednotlivci – JÁ chci věřit, či utvářet svůj duchovní život podle svých potřeb, tužeb a nároků. Biblický vypravěč napořád posluchače a čtenáře konfrontuje s Hospodinovým nárokem, se smlouvou, se zvěstí Tóry – tedy mj. i se skutečnostmi, které tu byly dříve, než generace, která prožila zánik Izraele a přesídlení nařízené Asyřany. Přesto vypravěč trvá na tom, že odpovědnost a nárok, vyplývající ze smlouvy, jsou živé skutečnosti, které přecházejí z generace na generaci – a že z krize, jejíž hloubku pád severního království ukazuje, vede cesta dál právě ve věrnosti smlouvě.

- to, že severní Izrael byl potrestán za nedodržování smlouvy, nás nesmí vést ke karatelskému tónu a k odsuzování „pohanů“ či „světa“. Zdrojem mizérie církve není sekularizovaná společnost kolem nás, ale naše vlastní selhání. I křesťané často zneužívali a zneužívají Boží jméno, a přesto nebyli vyhlazeni z povrchu zemského.

- *poslal na ně lvy* (v. 25) Cítíme asi rozpaky nad tím, že přistěhovalci se učí řádu země z donucení, ze strachu ze lvů. V žádném případě však nelze tento příběh pochopit jako obhajobu násilné misie. Je docela přirozené, že ve zpustošené zemi se vyskytlo neobvyklé množství dravé zvěře, a je také pochopitelné, že autor 2 Kr v tom hledá doklad Hospodinovy moci (srv. příběh o Boží truhle a pelištejském bohu Dágonovi, 1 Sam 5). Asyrští králové se nechávali zobrazovat jako přemožitelé lvů.

- chcete-li číst s dětmi přímo z bible, zamyslete se nejprve nad tím, je- li vhodné upozorňovat je na lidské oběti (vv. 17.31). Pokud na toto téma narazíte, připomeňte příběh Abrahama a Izáka, který dokládá, že Bůh Izraele lidské oběti odmítá.

3. METODICKÉ POZNÁMKY:

Rozluštění obrázku mohou děti hledat před i po vyprávění. Na začátku to soustředí jejich pozornost a při výkladu potom mohou sledovat, zda a jak se v něm výsledky jejich úkolu objevují a potvrzují. Na konci jim úkol znovu zjednodušeně připomene vyznění příběhu.

4. pomůcky:

Obrázek vinice; obrázek proroka; obrázek deportovaných – nebo vládců proslulých deportacemi (i z moderních dějin)
- *Flanelograf II.*

5. MOTIVAČNÍ UVEDENÍ DO PŘÍBĚHU

Otázka pro mladší školní věk:

Máte doma kytičku, kterou zaléváte? Máte doma psa, kočku, domácí zvířata, která musíte krmit?

Motivace připomene rozměr odpovědnosti za svěřenou bytost či dílo. Lze na ní ilustrovat, že má rozměr věrnosti – a že trvá v čase. Předpokládá, že se poté bude vyprávět především podle Izajáše.

Otázka pro střední školní věk:

Zazpívejte si písničku „Čest dej“. Rozveďte v rozhovoru, zdali některé „ne, ne, ne“ náš život ochuzuje. A také se jich zeptejte, zda by tuto píseň považovali za vhodné zpívat svým necírkevním kamarádům – proč ano, proč ne?

Motivace pro nejstarší:

S dětmi, které se orientují v dějepisu, můžete rozhovor otevřít srovnáním dvou typů reakce na určitou dějinnou událost (např. báseň, v níž reaguje František Halas na Mnichov /"Francie sladká, hrdý Albion"/ ve sbírce Kohout plaší smrt, (2001 společně se sbírkami Sépie a Tvář) a známý úryvek z Komenského Kšaftu :. Věřím i já v Bohu, že po přejití vichřic hněvu (hříchy našimi na hlavy naše uvedeného), vláda věcí tvých se k tobě navrátí, ó lide český... (např. Leichter 1939). Ať děti samy posoudí, jaký typ výpovědi vede k pasivní sebelítosti (my jsme chudáci, kteří to mysleli dobře, ale všechno se proti nim spiklo), a který vede k přijetí odpovědnému hledání životní orientace i v nastalé mizérii. Můžeme pak upozornit, že kající rozměr do pohledu na národní peripetie vnesli právě proroci.

5. OSNOVY VYPRÁVĚNÍ

a) poznámky a osnova pro mladší školní věk:

- k vyprávění můžete využít zpracování v BD, úl.č.76. Motivace vám umožní vyložit, proč na vinici a jejím ovoci záleží – a proč má Hospodin právo volat vinici k odpovědnosti.

I. Prorok zpívá o hospodáři, který si zbudoval vinici

II. Vinice vydala trpké plody – prorok chce vinici zrušit

III. Severní Izrael jde do asyrského zajetí

IV. Píseň je varováním pro církev, která vydává trpké plody

b) poznámky a osnova pro střední a starší školní věk

Využijete-li druhé motivace, je rozhovor potřeba vést volně, bez moralizování. Spíš jde o to, aby děti dostaly prostor podělit se o případnou nouzi, nesnáz s tím, že občas jako křesťané

říkáme k něčemu „ne“ – a máme pocit, že si tím jen komplikujeme život.

Při vyprávění pak zdůrazněte, že i kritické a na první pohled tvrdé biblické vyprávění (resp. prorocká řeč) není prostě odsudkem „zvenčí“, ale naléhavým rozhovorem, který chce posluchačům otevřít význam věrnosti, dokud není pozdě.

I. Motivační rozhovor

II. Prorok překvapuje elitu Jeruzaléma písní o vinici

III. Jako plody života zamýšlel Hospodin spravedlnost a právo

IV. Prorocká písnička se opětovně ozývá v dějinách

V. Severní Izrael zaniká a nepomůže mu ani spojenectví s Egyptem

VI. Jak rozumět asyrskému zajetí? – Izrael nebral ohled na Boží smlouvu ani na varovná slova prorocké zvěsti

VII. Nové osídlení Samařska – Samařané nejsou novým pokračováním Izraele

VIII. Vyprávění o pádu severní říše vede k pokání

VYPRÁVĚNÍ

I. MOTIVACE

Určitě se vám někdy stalo, že vám na něčem moc a moc záleželo a pak se to všechno nějak pokazilo. A možná, že vám i maminka říkala ´nech toho, dokud je čas´ – ale vy jste si nedali říct, měli jste pocit, že to je jen zbytečné strašení, že vlastně o nic nejde – a pak už bylo najednou pozdě, už se to nedalo napravit, už to nešlo vrátit. Máme pro to takové české přísloví: Tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne.

Ale to se netýká jen dětí – i dospělí dělají chyby. A často ty chyby nevidí anebo nechtějí vidět; mají pocit, že to vlastně není tak hrozné, že jim to projde, že se to nějak vyřeší.

A že dělají také spoustu dobrých věcí, tak se to nějak vyrovná. Takhle můžou uvažovat i lidé vysoce postavení – třeba i politici. Ale ti už většinou nemají, kdo by je napomenul.

Ale nemyslete si, že dříve to bylo o moc jiné.

II. IZRAEL JE VE VELKÉM NEBEZPEČÍ

Izraelské království – jako už tolikrát – bylo ohroženo. Jak severní část – Samaří, tak jižní – Judsko se octly se mezi dvěma velmocemi. Na jihu byl mocný Egypt a ze severu se rozpínala říše asyrská. Určitě si vzpomenete, jak Hospodin mnohokrát pomohl svému národu i proti velké přesile. A také vám jistě neuniklo, že na to Izraelci dost lehkomyslně spoléhali. Mysleli si, že když jsou Božím lidem, že budou mít vždycky „protekci“. Tentokráte to však dopadne jinak. Proč?

Hospodin se svým lidem uzavřel smlouvu. Zavázal se, že svůj národ bude chránit před všemi nepřáteli, ale pod jednou podmínkou: že budou dodržovat smlouvu – že budou uctívat a poslouchat jedině Hospodina, svého Boha. Ale Izraelci této smlouvě věrni nezůstali. Někdy to chvíli vydrželi, ale brzy si zase začali dělat, co sami chtěli. Přestali se ohlížet na druhé, hleděli si jenom vlastního prospěchu, šidili a okrádali ty, kteří se nemohli bránit. Počínali si stejně jako ti, kteří Hospodina neznali a nebáli se ho. A nejen to, dokonce po způsobu těchto lidí uctívali i různé sochy a modly a přinášeli jim oběti. Snad si mysleli, že si tak zajistí úspěch a bezpečí. Nebo si mysleli, že je nějak podplatí a ony pak přimhouří oči nad jejich hříchy. Asi byste se divili, co všechno dokázali obětovat – někdy dokonce i vlastní děti! A to jenom proto, že přestali věřit Hospodinu a jeho moci. Není divu, že je Pán Bůh přestal ochraňovat. Proč by je měl chránit před jinými národy, když se chovají stejně jako nejhorší pohané?

A protože ryba smrdí vždycky od hlavy, největší vinu na tom nesl král a jeho družina. Právě oni nejvíc sloužili cizím bohům a tak dávali svému lidu špatný příklad. A když se pak celá země dostala do nebezpečí, hledali spojence mezi pohanskými králi a vůbec je nenapadlo, že by se měli vrátit k Hospodinu. Hlavně se starali, jak své království co nejlépe politicky zabezpečit. Vždyť bude-li válka, přijdou o peníze. Možná na sebe byli i hrdí, jak se obětují pro národ. Kdo by jim mohl mít za zlé, že nemají čas se starat, jestli se spravedlnosti dostává všem lidem, jestli obchodníci nešidí a jestli opravdu všichni dbají na Hospodinovy příkazy, zejména na ty, které se týkají chudých a slabých – vdov, sirotků, chudáků a otroků? Ochrana státu je přece důležitější! – Ale proč se jim nedaří? Proč se proti nim všechno spiklo?

III. PROROCKÁ PÍSEŇ O VINICI

Proč? To jim přece stále znovu říkali proroci, které k nim Hospodin posílal. Jeden z nich –jmenoval se Izajáš – o tom králi a jeho rádcům přímo zazpíval písničku. Proč zrovna píseň?

Možná proto, aby si její obsah lépe zapamatovali.

Byla to píseň o vinici: Hospodář vybudoval vinici. V té kamenité a suché půdě to dalo velkou práci. Hodně se nadřel, aby té vinici dal všechno, co potřebovala – připravil půdu, nasázel dobré sazenice, staral se o vláhu, okopával, udělal kolem ní plot, aby ji nemohla ničit polní zvěř, vystavěl i věž a lis na víno a už se těšil na úrodu – udělal všechno, aby úroda byla dobrá. Pak ale přišlo hořké zklamání – místo pěkných sladkých hroznů se urodila kyselá, trpká pláňata. Všechna práce byla k ničemu, vše bylo zbytečné. Co teď? Co s takovou vinicí? Hospodář se o ni přestane starat – nebude ji okopávat, zídky se rozpadnou, kdejaké zvíře bude okusovat listí, všechno zaroste trním a bodláčím.

Velmoži se divili: Proč nám to zpíváš? A prorok odpověděl: Ta vinice – to jste přece vy, dům izraelský! Hospodin si vás vybral a staral se o vás, dal vám všechno, co jste potřebovali. A čeho se dočkal? Místo dobrých činů a spravedlivosti se staráte jen o vlastní prospěch, na nikoho se neohlížíte. Sami jste zavinili, co se teď stane. Hospodin vás přestane chránit. To bude váš trest.

IV. ZÁNIK SEVERNÍHO IZRAELE

A pak došlo k tomu, k čemu muselo dojít. Asyrský král se svým vojskem postupně dobýval všechna království kolem Izraele, až došlo i na Samaří. Museli se mu podrobit a odvádět mu daně. Jenže izraelský král začal tajně vyjednávat o spojenectví s Egypťany a přestal platit daně Asyřanům. Jejich vládce se s tím nehodlal smířit a přišel zjednat pořádek. Izraelského krále vsadil do vězení, celou zemi dobyl a její obyvatele odvedl do zajetí daleko odtud. Do Samaří naopak přestěhoval národy z jiných zemí, které přemohl. Proč to tak dělal? Hlavně proto, aby zlomil každý možný odpor podrobených národů.

Jednotný stát, který nemá hranice, kde nejsou žádné rozdíly, kde všichni musí poslouchat svého vládce a pracovat pro jeho blaho – to je přece sen každého despoty. Když někoho přestěhujete stovky kilometrů od jeho domova, bude mít dost starostí, aby se zabydlel, aby znovu obdělal zpustlá pole, opravil domy a zvykl si na nové poměry. Kromě toho cizí lidé se těžko smluví na nějakém odporu, takže vzpoura obyvatelstva nehrozí. Tenhle osvědčený recept ostatně používali i jiní dobyvatelé.

Obyvatelé severního izraelského království byli odvedeni do Asýrie a víc se už o nich v bibli nemluví. Opravdu dopadli jako ta neúrodná vinice. Většinou tam na Hospodina zapomněli a splynuli s pohanským prostředím. Bylo jen maličko těch, kteří si uvědomili svou chybu a napravili svůj život. Jejich potomci se o několik staletí později mohli přidat k obyvatelům Judska, které sice postihl stejný úděl, i oni byli odvedeni do zajetí, ale pak se přece jen směli vrátit do své vlasti.

V. NOVÉ OSÍDLENÍ SAMAŘSKA

Noví obyvatelé Samaří začali opravovat válkou poničené domy, znovu obdělávat pole, vinice i sady. A protože se tam chtěli cítit alespoň trochu jako doma, přinesli sebou i své zvyky a svá náboženství. A tak se v Samaří zase objevily pohanské oltáře a lidé pořádali náboženské slavnosti pro své bohy a přinášeli jim oběti, aby si zajistili spokojený život.

Přistěhovalcům do Samaří se však v nové zemi nedařilo. V době, kdy byla země poničena válkou, se přemnožily nebezpečné šelmy. Hladoví lvi se odvažovali až k lidským příbytkům a napadali dobytek i lidi. Noví obyvatelé Samaří měli strach. Proč je jejich bohové nechrání? Asi to bude tím, že tato země patří jinému bohu, tomu izraelskému. A že by se tedy měli naučit toho izraelského boha správně uctívat. Požádali tedy asyrského krále, aby jim poslal izraelského kněze, který by je naučil znát „řád Boha té země“. Panovník jim vyhověl a poslal jim jednoho kněze z těch, které předtím odvedl do zajetí, aby je vyučoval ve víře v Hospodina. Byla to pro ně velká šance.

Nic dobrého z toho však nevzešlo. Sice se od kněze učili o Hospodinu, ale vedle toho dál provozovali všechny své pohanské zvyky. A některé z nich byly pěkně ošklivé. Přinášeli oběti Hospodinu i modlám. A to se Pánu Bohu líbit nemohlo. V bibli jsou označováni jako Samařané – to vám jistě něco říká. Až se mnohem později vrátí Židé z babylónského zajetí, nebudou chtít mít se Samařany nic společného.

Samařané a Židé nebyli moc dobří kamarádi. Ti Židé – vlastně Judejci, kteří se po mnoha letech směli vrátit ze zajetí domů – věděli, že se jim bude dobře dařit jen tehdy, když budou poslouchat Hospodina. A protože si moc dobře pamatovali, jak to s jejich národem v minulosti dopadlo, nechtěli mít nic společného se Samařany, kteří byli napůl pohané a Hospodinu sloužili „po svém“.

VI. POKÁNÍ OTVÍRÁ CESTU ZPĚT

Někdy si lidé myslí, když se jim nedaří, že se proti nim všechno spiklo. Kdyby se ale nad sebou pořádně zamysleli, museli by si uvědomit, že si za mnoho věcí můžou sami. Svou svévolností, sobectvím a bezohledností nebo nevšímavostí něco pokazí a pak se diví, co se to stalo. Mluví o tom, že je Bůh trestá. Jenže často je to tak, že je Pán Bůh jenom přestane tahat z bryndy. Nechá je, aby si snědli, co si nadrobili. Ne že by Pánu Bohu na nich přestalo záležet. Chce však, aby si uvědomili, kde se stala chyba. A aby se vrátili zpátky. A protože s tím lidé měli a mají potíže, podal nám pomocnou ruku: když přišel Pán Ježíš, dal novou šanci všem:

Židům, Samařanům – i nám.

MODLITBA

Pane Bože, děkujeme ti za to, že nás máš pořád rád, i když si to nezasloužíme. Děkujeme ti, že nám ukazuješ, kdy děláme chyby, a přivádíš nás zpátky k sobě. Protože bez tebe by to s námi špatně dopadlo. Amen.

7. PODNĚTY PRO ROZHOVOR

- pamatujete si, kde a proč uzavřel Hospodin smlouvu s Izraelem? Je to pro nás důležité, nebo je to odbytá záležitost?

- při jaké příležitosti hovoří Ježíš o smlouvě? (Mt 26,26-29)

- jaký je rozdíl mezi ústavou republiky a smlouvou Hospodinovou?

- co byste vyškrtli jako nepodstatné: sbor se má starat o vzhled církevních budov – o obsah kázání – o to, co se při bohoslužbách zpívá – o to, jestli lidé nepomlouvají faráře/farářku – o to, jestli někdo z bratří a sester netrpí nouzi – o to, jak naložit s bezdomovci, kteří přicházejí na faru – o to, jestli všichni znají apoštolské vyznání víry – o to, co si povídají farní sousedé – o to, čím pomoci chudým lidem u nás ve městě či na vesnici – o to, jestli nemáme moc přestárlé staršovstvo – o to, aby víc lidí kupovalo církevní tisk – o to, jestli se dětem líbí v nedělní škole…

- očekávají nevěřící lidé, že církve budou bránit spravedlnost a právo? Usilují o to věřící?

- církve dnes svou službu zaměřují na péči o staré a nemocné, popř. se angažují v církevním školství. Má církev dbát ještě o něco jiného?

- dbala církev v minulosti na dodržování lidských práv? Je to i dnes její úkol?

- proč rodiče pořád něco zakazují a přikazují? Jsou prostě takoví, nebo si opravdu dělají starosti?

- znáte nějaké národy, které zanikly podobně jako lid severního Izraele? Znamená to, že byly horší než třeba Češi?

- víte, kdo byl Stalin? Slyšeli jste o jeho přesídlovací politice?

- jak je to dlouho, co se rozpadlo Československo?

Odkaz na pracovní list

24 Pád severní říše

24 Pád severní říše - st

Odkaz na píseň

To já, ó Pane můj, půjdu, když mne posíláš

Probuďme se, křesťané, k pokání pravému

Vím, Pane, sám (SV371)

Čest dej (SV37)

Pokušení svatého Antonína (SV207)

Svítá novej den (SV316)

Dům na písku postavený, lampa, která zhasíná

Buď vůle tvá, buď vůle tvoje všude tam

Před tvou tváří, Pane, nemám vůbec nic

Cílová skupina

Mladší školní

Starší školní

Katechetické cykly

Pozvání na cestu Starý zákon 2

Biblický odkaz (kat)

Izajáš 5,1–7

2 Královská 16,1–33